मुंबई शहरातून वाहणाऱ्या मिठी नदीचा विकास व तिचे संरक्षण करण्यासाठी प्राधिकरणाची स्थापना करणेबाबत.....

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
क्रमांक:एमआरडी-३३०५/प्र.क्र.१०९/नवि-७
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक : १९ ऑगस्ट, २००५

<u>प्रस्तावना</u> :-

मिठी नदीचा उगम विहार जलाशयाच्या प्रवाहामधून होऊन तिचा प्रवास पवई, मरोळ, साकीनाका, सांताक्रुझ विमानतळजवळून दक्षिणेकडे वाहत जाते. सदर नदीची लांबी १३.७४५ कि.मी.असून यापैकी दक्षिणकडे ३.५ कि.मी.लांबी ही मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाच्या अखत्यारित येते. उर्वरित १०.२ कि.मी.लांबी ही मुंबई महानगरपालिकेच्या अखत्यारित येते. सदर नदीचे पाणलोट क्षेत्र (कॅचमेंट एरिया) ७२९५ हेक्टर आहे. पाणलोट क्षेत्रामध्ये एल.बी.एस.मार्ग ते चांदिवली टेकडी हा पूर्वेकडे व पश्चिम द्रुतगती महामार्ग ज्यांत मरोळ, अंधेरी (पूर्व), खार (पूर्व) व बांद्रा (पूर्व) या व इतर भागाचा अंतर्भाव होतो. तसेच दक्षिण क्षेत्रातील किंग्ज सर्कल, धारावी, माटुंगा, महेश्वरी उद्यान व वडाळयाचा कांही भाग या पाणलोट क्षेत्रात अंतर्भाव होतो.

मिठी नदीच्या पात्रामध्ये जमा झालेला गाळ केंद्रीय जल उर्जा संशोधन केंद्राच्या सल्ल्यानुसार मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने त्यांच्याकडे असलेल्या क्षेत्रात वेळोवेळी काढलेला आहे. तथापि नदीच्या पात्रानजिक तसेच पाणलोट क्षेत्रात झोपडपट्ट्या औद्योगिक वसाहती, वर्कशॉप्स, भंगारगृहे या व इतर बाबींचे अतिक्रमण झाल्यामुळे त्याचप्रमाणे पाणलोट क्षेत्रामध्ये बांधकामे झाल्यामुळे नदीच्या पात्र मोठ्या प्रमाणावर अरुंद झाला आहे. अतिक्रमणामुळे नदीच्या पात्रामध्ये घनकचरा, प्लास्टीक्स, धातू, काच, तेल इत्यादी बाबी आढळून येतात. याशिवाय सांडपाण्याचा प्रवाहसुध्दा या नदीत सोडण्यांत येत असल्यामुळे दुर्गंधी मोठ्या प्रमाणावर वाढलेली आहे. एकंदरीत पर्यावरणाच्या दृष्टीकोनातून या नदीला अवकळा आलेली आहे.

दिनांक २६ जुलै, २००५ रोजी झालेल्या विक्रमी पावसामुळे तसेच त्यादिवशी समुद्रास भरती असल्यामुळे नदीचे पात्र आणि वर नमूद केलेल्या पाणलोट क्षेत्रात पूर सदृष्य परिस्थिती निर्माण झाली. परिणामी, या पूर सदृष्य परिस्थितीमुळे नागरिकांना मोठ्या प्रमाणावर आर्थिक व मानसिक त्रास सहन करावा लागला. त्यामुळे जनमाणसांमध्ये मोठ्या प्रमाणावर प्रतिक्रिया उमटल्या. जनमाणसांमध्ये उमटलेल्या प्रतिक्रियांची दखल घेऊन दिनांक २६ जुलै, २००५ रोजी झालेली पूर सदृष्य परिस्थिती पुनश्च निर्माण होऊ नये यासाठी मिठी नदीचा विकास व तिचे संरक्षण करण्यासाठी एक स्वतंत्र प्राधिकरण स्थापण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. त्यास अनुसरुन शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे :-

-१-

- शासन निर्णय -

अ) मिठी नदीच्या विकास संरक्षणासाठी पुढीलप्रमाणे मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरण स्थापन करण्यांत येत आहे.

मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरण.

१.	मा.मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य	अध्यक्ष
२.	मा.उपमुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य	उपाध्यक्ष
३.	मा.मंत्री, महसूल, महाराष्ट्र राज्य	सदस्य
४.	मा.मंत्री, वित्त व नियोजन, महाराष्ट्र राज्य	सदस्य
५.	मा.राज्यमंत्री, नगर विकास विभाग, महाराष्ट्र शासन	सदस्य
६.	मुंबईचे महापौर	सदस्य
७.	मुंबई महापालिकेच्या स्थायी समितीचे सभापती	सदस्य
८.	संबंधित खासदार + आमदार	सदस्य
९.	मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन	सदस्य
१०.	महानगर आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण	सदस्य
११.	प्रधान सचिव (१), नगर विकास विभाग, महाराष्ट्र शासन	सदस्य
१२.	प्रधान सचिव (२), नगर विकास विभाग, महाराष्ट्र शासन	सदस्य
१३.	प्रधान सचिव, पर्यावरण विभाग, महाराष्ट्र शासन	सदस्य
१४.	महानगरपालिका आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका	सदस्य
१५.	प्रधान सचिव, महसूल, महाराष्ट्र शासन	सदस्य
१६.	प्रधान सचिव, गृहनिर्माण विभाग, महाराष्ट्र शासन	सदस्य
१७.	सचिव, विशेष प्रकल्प, सामान्य प्रशासन विभाग,	सदस्य
१८.	संचालक, आय.आय.टी., मुंबई	सदस्य
१९.	संचालक, निरी, नागपूर	सदस्य
२०.	शासनाने नेमलेले एक पर्यावरण तज्ञ,	सदस्य
२१.	प्रकल्प संचालक, मिठी नदी प्रकल्प (शासन नियुक्त)	सदस्य सचिव

ब) मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरणाची कार्यकक्षा पुढीलप्रमाणे असेल :-

१. मिठी नदी क्षेत्राच्या विकास आराखड्यास मान्यता देणे,

२. मिठी नदी क्षेत्राच्या विकास आराखड्याच्या अंमलबजावणीसाठी विविध प्रकल्पांना मंजुरी देणे,

३. प्रकल्प अंमलबजावणीमुळे बाधीत होणाऱ्या प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करणे,

४. आराखड्यात निश्चित केलेल्या कामांची अंमलबजावणी करण्यासाठी कार्यान्वयक संस्थांची निश्चिती करणे,

५. आराखडा अंमलबजावणीशी संबंधित शासकीय / निमशासकीय संस्था / स्वयंसेवी संस्था यांच्या भुमिकांमध्ये समन्वय साधणे,

६. कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीचा वेळोवेळी आढावा घेऊन संबंधित संस्थांना निर्देश देणे.

क) मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरणाने मंजुरी दिलेल्या आराखड्याच्या अंमलबजावणीसाठी पुढीलप्रमाणे शक्तीप्रदत्त समिती गठीत करण्यांत येत आहे :-

शक्तीप्रदत्त समिती :-

१.	मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन	-	अध्यक्ष
२.	अतिरिक्त मुख्य सचिव (नियोजन),महाराष्ट्र शासन	-	सदस्य
३.	अतिरिक्त मुख्य सचिव (वित्त), महाराष्ट्र शासन	-	सदस्य
४.	महानगर आयुक्त, मुं.म.प्र.वि.प्रा.	-	सदस्य
५.	प्रधान सचिव (१) नगर विकास विभाग, महाराष्ट्र शासन	-	सदस्य
६.	प्रधान सचिव (२) नगर विकास विभाग, महाराष्ट्र शासन	-	सदस्य
७.	सचिव, विशेष प्रकल्प, महाराष्ट्र शासन	-	सदस्य
८.	आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका	-	सदस्य
९.	संचालक, निरी, नागपूर	-	सदस्य
१०.	सदस्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य प्रदूषण बोर्ड	-	सदस्य
११.	प्रकल्प संचालक, मिठी नदी प्रकल्प (शासन नियुक्त)	-	सदस्य सचिव

ड) मिठी नदीच्या विकास प्रक्रियेला त्वरित सुरुवात करण्याच्या उद्देशाने प्राधिकरणात प्रकल्प संचालक, सह प्रकल्प संचालक (पुनर्वसन), सह प्रकल्प संचालक (पर्यावरण) व सह प्रकल्प संचालक (अभियांत्रिकी) व त्यांचा सहायक कर्मचारीवृंद यांचा समावेश असलेले प्रकल्प व्यवस्थापन पथक गठीत करण्यांस याव्दारे मान्यता देण्यांत येत आहे.

मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरणाचे वित्तीय स्त्रोत.

प्राधिकरणास केंद्र सरकार, राज्य सरकार, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण तसेच वित्तीय संस्था यांचेमार्फत आवश्यक तो निधी उभारण्यांत येईल.

प्रस्तुत शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांचे अनोपचारिक संदर्भ क्र.
दिनांक अन्वये पारित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

रामानंद तिवारी

(रामानंद तिवारी)
प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,
मा.राज्यपाल यांचे सचिव.
मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव.
उप मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
मा.राज्यमंत्री (नगरविकास) यांचे खाजगी सचिव.
महापौर, मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
सभापती, स्थायी समिती, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
मंत्री (महसूल) मंत्रालय, मुंबई.
मंत्री (वित्त), मंत्रालय, मुंबई.
महानगर आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण, मुंबई.

आयुक्त, मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
अतिरिक्त मुख्य सचिव (वित्त) मंत्रालय, मुंबई.
अतिरिक्त मुख्य सचिव (नियोजन) मंत्रालय, मुंबई.
प्रधान सचिव-१ (नवि) यांचे स्वीय सहायक.
प्रधान सचिव-२ (नवि) यांचे स्वीय सहायक.
प्रधान सचिव (पर्यावरण) मंत्रालय, मुंबई.
प्रधान सचिव (महसूल) मंत्रालय, मुंबई.
प्रधान सचिव (गृहनिर्माण), मंत्रालय, मुंबई.
सचिव (विशेष प्रकल्प) सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
संचालक, आय.आय.टी.मुंबई.
संचालक, निरी, नागपूर.
प्रकल्प संचालक, मिठी नदी प्रकल्प.
महालेखापाल, मुंबई-१ व नागपूर-२
अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.
निवड नस्ती (नवि-७)

मुंबई शहरातून वाहणा-या मिठी नदीचा विकास व तिचे
<u>संरक्षण करण्यासाठी प्राधिकरणाची स्थापना करणेबाबत..</u>

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
क्रमांक:एमआरडी-३३०५/प्र.क्र.१०९/नवि-७
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२, दिनांक : ३० ऑगस्ट, २००५

<u>शु ध्दी प त्र क</u>:- शासन निर्णय, नगर विकास विभाग क्रमांक : एमआरडी-३३०५/प्र.क्र.१०९/नवि-७ दिनांक: १९ ऑगस्ट, २००५ मधील शेवटचा परिच्छेद पुढीलप्रमाणे वाचण्यात यावा.

प्रस्तुत शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांचे अनोपचारिक संदर्भ क्र. ३२६ ओ/व्यय-३ दिनांक १६/०८/२००५ अन्वये पारित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(द. दा. मराठे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,
मा.राज्यपाल यांचे सचिव.
मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव.
उप मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
मा.राज्यमंत्री (नगरविकास) यांचे खाजगी सचिव.
महापौर, मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
सभापती, स्थायी समिती, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
मंत्री (महसूल) मंत्रालय, मुंबई.
मंत्री (वित्त), मंत्रालय, मुंबई.
महानगर आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण, मुंबई.
आयुक्त, मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
अतिरिक्त मुख्य सचिव (वित्त) मंत्रालय, मुंबई.
अतिरिक्त मुख्य सचिव (नियोजन) मंत्रालय, मुंबई.
प्रधान सचिव-१ (नवि) यांचे स्वीय सहायक.
प्रधान सचिव-२ (नवि) यांचे स्वीय सहायक.
प्रधान सचिव (पर्यावरण) मंत्रालय, मुंबई.
प्रधान सचिव (महसूल) मंत्रालय, मुंबई.
प्रधान सचिव (गृहनिर्माण), मंत्रालय, मुंबई.
सचिव (विशेष प्रकल्प) सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
संचालक, आय.आय.टी.मुंबई.
संचालक, निरी, नागपूर.
प्रकल्प संचालक, मिठी नदी प्रकल्प.
महालेखापाल, मुंबई-१ व नागपूर-२
अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.
निवड नस्ती (नवि-७)